

Poznáš prvek podle nápovědy?

1 nekov

2 pevná žlutá látka

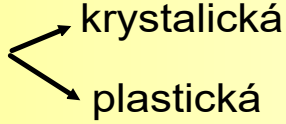
3 prvek IV.A skupiny

4 při jejím hoření vznikají jedovaté zplodiny

5 protonové číslo je 16

The interface includes an 'Edit' button, a 'Reset' button, and a question mark icon in the top right corner.

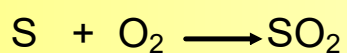
Výskyt:

- **volná**
  - krystalická
  - plastická
- **vázaná**

Vlastnosti:

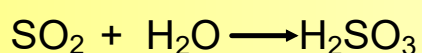
- pevná, žlutá látka
- křehká
- vyskytuje se v několika formách
- nízká teplota tání
- hoří modrým plamenem

hoření síry

SO₂
bílý plyn, štiplavý
zápach

reakce SO₂ s vodou

kyselina siřičitá

- vzniká také spalováním méně kvalitního uhlí
- v atmosféře reaguje s vodní párou za vzniku kyseliny siřičité
- vznikají "kyselé deště"

Použití:

- výroba kyseliny sírové
- pryže
- sírných knotů
- pyrotechniky
- zápalky

sírné knoty používají včelaři a vinaři na síření sudů

vulkanizace kaučuku - vzniká odolná a pružná pryž
v minulosti - součást střelného prachu

Fosfor

P

Latinský název:

Počet protonů:

Počet elektronů:

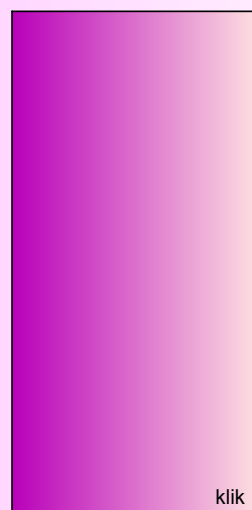
Počet neutronů:

Perioda:

Skupina:

Počet valenčních elektronů:

Elektronegativita:

Výskyt:

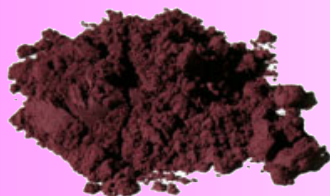
V přírodě se vyskytuje **pouze ve sloučeninách** (apatit). Jako prvek se musí vyrobit.

bílý fosfor

černý fosfor

červený fosfor

Vlastnosti:

bílý fosfor

- pevná látka nažloutlé barvy
- velmi jedovatý
- velmi reaktivní
- na vzduchu samozápalný
- uchovává se pod vodou
- ve tmě jeho páry světélkují

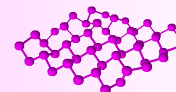
červený fosfor

- pevná látka
- na vzduchu stálý
- není jedovatý
- méně reaktivní

černý fosfor

- velmi stálý
- svými vlastnostmi připomíná kovy

Použití:

bílý fosfor

- výroba sloučenin fosforu
- signalizační munice
- zápalných bomb

červený fosfor

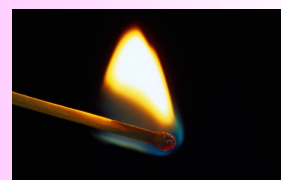
- výroba zápalek

Jak fungují zápalky?

- hlavička zápalky se tře o škrábátko
- uvolní se teplo
- červený fosfor se změní na bílý
- samozápalný bílý fosfor vznítí hlavičku zápalky

červený fosfor
skelný prach
oxid manganický

Poznej prvek

Edit

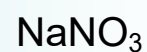
Reset

?

- 1 bezbarvý plyn, bez chuti a bez zápachu
- 2 nehořlavý
- 3 tlakové lahve jsou označeny zeleným pruhem
- 4 vyrábí se frakční destilací vzduchu
- 5 hlavní složka vzduchu

Výskyt

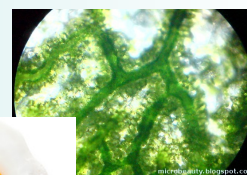
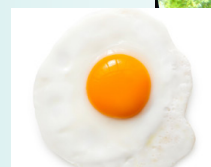
- **volný** ve vzduchu 78%

anorganické sloučeniny
(chilský ledek, oxidy dusíku)

- **vázaný**

organické sloučeniny
(bílkoviny, chlorofyl)

Zopakuj si vlastnosti, které už znáš z kapitoly o vzduchu

Vlastnosti:

- bezbarvý plyn, bez chuti, bez zápachu
- nereaktivní
- lehčí než vzduch
- nehoří, hoření nepodporuje
- teplota varu -199°C

Výroba:

- frakční destilací vzduchu

Použití:

- ochranná atmosféra tam, kde hrozí nebezpečí výbuchu (přeprava a skladování pohonných hmot)

- kapalný dusík tam, kde se potřebují uchovat látky při nízké teplotě
- lékařství

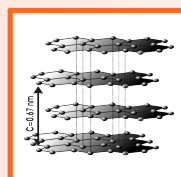
- potravinářství

Výskyt

1. v přírodě

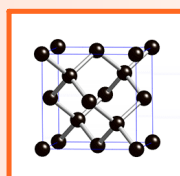
• volný

a) grafit

vede elektrický proud, měkký

b) diamant

diamanty lze připravit i uměle, ale nemají tak dobrou kvalitu

tvrdý
výborná tepelná vodivost

• vázaný

organické
sloučeniny

klik

anorganické
sloučeniny

klik

2. uměle vyrobené formy uhlíku

a) saze

b) koks

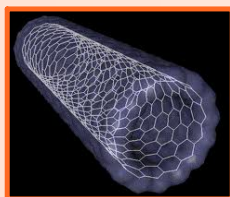
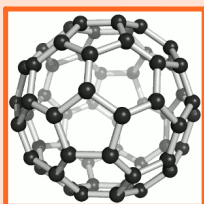

c) aktivní uhlí

bez pravidelné
krystalové
struktury

d) fullereny struktura připomíná
fotbalový míč

vzhledem připomíná saze
velmi odolné
C₆₀ nejznámější

Použití

grafit

- výroba elektrod
- výroba tužek
- součást maziv (kolomaz)
- žárovzdorný materiál(kokily)

diamant

- broušení
- řezání (vrtné a řezné hlavice)
- šperkařství

briliant diamant vybroušený podle určitých pravidel
57 brusných plošek

saze

- výroba pryže na pneumatiky

aktivní uhlí

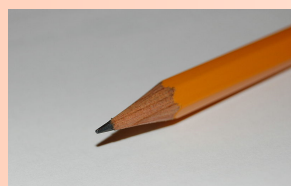
- lék při průjmových onemocněních

koks

- výroba železa

fullereny

- uhlíkové nanotrubičky
tranzistory, tkaniny, umělé materiály
konstrukce vozů Formule 1

Carbosorb

diamant

koks

fullereny

Přiřad' na správné místo

aktivní uhlí

grafit (tuha)

saze

